

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

รัฐบาลในปัจจุบันมีหน้าที่หลายประการในการทำให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข นอกจากหน้าที่ในการรักษาความสงบภายในประเทศ และป้องกันประเทศจากการรุกรานของข้าศึกศัตรูแล้ว ยังมีหน้าที่ในด้านการจัดการดูแลและส่งเสริมการสาธารณสุข การศึกษา การเกษตร การอุตสาหกรรม การสื่อสาร การพลังงาน และการพาณิชย์อื่น ๆ อีกด้วย

การดำเนินกิจการของรัฐบาลดังกล่าว เห็นได้ชัดเจนว่าต้องมีค่าใช้จ่าย รัฐบาลจึงจำเป็นต้องหารายได้ เพื่อให้พอกับค่าใช้จ่ายนั้น รายได้ของรัฐบาลได้มาจากหลายทาง เช่น จากการเก็บภาษีอากร การขายสินค้า การให้บริการ การกู้ยืมเงิน การพิมพ์ธนบัตร การรับบริจาคหรือความช่วยเหลือ ฯลฯ แต่ในบรรดารายได้เหล่านี้ ภาษีอากรเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดของรัฐบาล

ความหมายของภาษีอากรอาจแบ่งได้เป็น 2 แนว

แนวที่หนึ่ง อธิบายว่า ภาษีอากรคือสิ่งที่รัฐบาลบังคับเก็บจากราษฎร และนำไปใช้ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยมีได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษี

แนวที่สอง อธิบายว่า ภาษีอากรคือเงินได้หรือทรัพยากรที่เคลื่อนย้ายจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐบาล แต่ไม่รวมถึงการกู้ยืมหรือขายสินค้า หรือให้บริการในราคาทุนโดยรัฐบาล

การเก็บภาษีอากร นอกจากมีวัตถุประสงค์ในการหารายได้ เพื่อให้เพียงพอแก่ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลแล้ว ในปัจจุบันภาษีอากรยังเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลในการกระจายรายได้ ส่งเสริมความเจริญเติบโตของธุรกิจการค้า รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ช่วยควบคุมการบริโภคของประชาชน หรือเพื่อสนองนโยบายบางประการของรัฐบาลด้วย

การจำแนกประเภทภาษีอากร โดยพิจารณาจากลักษณะการรับภาระภาษีอากรนี้ แบ่งภาษีอากรออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

ประเภทที่หนึ่ง ภาษีทางตรง ได้แก่ ภาษีที่ภาระภาษีตกแก่บุคคลที่กฎหมายประสงค์จะให้รับภาระหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งผู้เสียภาษีหลักภาษีไปให้ผู้อื่นได้ยาก

ประเภทที่สอง ภาษีทางอ้อม ได้แก่ ภาษีที่ภาระภาษีไม่แน่ว่าจะตกแก่บุคคลที่กฎหมายประสงค์จะให้รับภาระหรือไม่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ผู้เสียภาษีหลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้ง่าย

ประมวลรัษฎากรเป็นชื่อของกฎหมายฉบับหนึ่ง มีผลบังคับใช้โดยพระราชบัญญัติให้ใช้ทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2481 กฎหมายฉบับนี้เดิมเป็นที่รวมของกฎหมายภาษีอากรสำคัญหลายประเภท แต่ปัจจุบันกฎหมายฉบับนี้เป็นที่รวมกฎหมายภาษีอากรเพียง 4 ประเภทด้วยกัน คือ

ประเภทที่หนึ่ง ภาษีเงินได้ แบ่งเป็นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีนี้อาจจัดเป็นภาษีทางตรง

ประเภทที่สอง ภาษีมูลค่าเพิ่ม

ประเภทที่สาม ภาษีธุรกิจเฉพาะ

ประเภทที่สี่ อากรแสตมป์ ภาษีประเภทที่สอง สาม และสี่ จัดเป็นภาษีทางอ้อม

ภาษีอากรทั้ง 4 ประเภทนี้อยู่ในอำนาจหน้าที่และการควบคุมของกรมสรรพากร อันเป็นหน่วยงานหนึ่งในกระทรวงการคลัง

(กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร, 2535)

จากภาษีทั้ง 4 ประเภทข้างต้น จะพบว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีใหม่ที่นำมาบังคับใช้แทนภาษีการค้า เนื่องจากในปัจจุบัน ภาวะการณ์ทางด้านเศรษฐกิจในด้านต่างๆ ของประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วอย่างมาก เช่น การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของรายได้ประชาชาติ การขยายตัวของอุตสาหกรรมการผลิตภายในประเทศ แนวทางการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากมุ่งผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้ามาเป็นมุ่งผลิตเพื่อส่งออก เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีผลทำให้ระบบภาษีอากรของไทยมีความไม่สอดคล้องกับภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วอย่างมาก ทั้งในด้านที่เป็นแหล่งรายได้ของรัฐบาล และการเป็นเครื่องมือเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการปรับปรุงระบบภาษีอากรของไทยให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของระบบภาษีทางอ้อมที่จำเป็นต้องมีการปฏิรูปให้สอดคล้อง กับสภาวะการณ์ของเศรษฐกิจในปัจจุบันของประเทศ รวมทั้งเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไปด้วย จึงมีการยกเลิกระบบภาษีการค้า และหันมาใช้ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มแทน ซึ่งช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ได้หลายประการดังนี้

1. ขจัดปัญหาภาษีซ้ำซ้อน การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นการจัดเก็บจากมูลค่าที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอนการผลิต กล่าวคือ เมื่อผู้ผลิตซื้อวัตถุดิบและสินค้าทุนเพื่อใช้ในการผลิตผู้ผลิตได้เสียภาษีสำหรับวัตถุดิบ และสินค้านั้นแล้ว เมื่อผู้ผลิตขายสินค้านั้นออกไปก็ยอมให้ผู้เสียภาษีที่เสียไว้ในตอนซื้อวัตถุดิบและสินค้านั้นมาหักออกจากภาษีที่ต้องเสียเมื่อขายได้ จะเห็นได้ว่าฐานภาษีมิใช่ราคาขายหรือรายรับดังเช่นภาษีการค้า แต่เป็นมูลค่าที่เพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้ไม่มีการเก็บภาษีซ้ำซ้อนอีกต่อไป

2. มีความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่มีความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ เพราะใช้ครอบคลุมสินค้าและบริการโดยทั่วไปทุกขั้นตอนการผลิตและการจำหน่าย และใช้อัตราภาษีเดียวสำหรับสินค้า และบริการทุกขั้นตอน จึงไม่ก่อให้เกิดการบิดเบือนในการผลิตและการบริโภค ทำให้กลไกของตลาดทำงานได้อย่างเต็มที่

3. เอื้ออำนวยต่อการลงทุน เนื่องจากภาษีมูลค่าเพิ่มนอกจากจะช่วยขจัดปัญหาภาษีซ้ำซ้อนแล้ว ยังยอมให้มีการหักภาษีสินค้าทุนที่ได้เสียไปแล้วด้วย ฉะนั้นภาษีมูลค่าเพิ่มจึงมีส่วนสำคัญ ในการช่วยส่งเสริม การลงทุนกิจการต่างๆ ทุกประเภท

4. เอื้ออำนวยต่อการส่งออก ภายใต้ระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม นอกจากผู้ส่งออกจะไม่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้าที่ส่งออกไปต่างประเทศแล้ว ผู้ส่งออกยังจะได้รับคืนภาษีที่แฝงในตัวสินค้าที่ส่งออกนั้นทั้งหมดด้วย กลไกดังกล่าวนี้นับว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่ง ซึ่งจะทำให้สินค้าไทยสามารถแข่งขันกับสินค้าประเทศต่างๆ ในตลาดโลกดีขึ้นด้วย

5. มีกลไกป้องกันการหลบหนีภาษี ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่มีกลไกป้องกันการหลบหนีภาษี อยู่ในตัว ทั้งนี้เนื่องจากการเสียภาษีของผู้ขายรายหนึ่ง จะเป็นหลักฐานการนำไปหักออกจากภาษีของผู้เสียภาษีอีกรายหนึ่ง ฉะนั้นหากมีการหลบหนีภาษีในขั้นตอนก่อนหน้า ก็ทำให้ผู้เสียภาษีในขั้นตอนต่อไป ต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้น เพราะไม่มีหลักฐานเพื่อนำไปหักจากภาษีที่ต้องเสียได้

(นรินทร์ ท่าหลวง, 2534)

จากการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทนระบบภาษีการค้าดังกล่าวข้างต้น จะพบว่าระบบภาษีมูลค่าเพิ่มเกี่ยวข้องกับการประมวลผล และการจัดการข้อมูลจำนวนมากที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ จึงจำเป็นต้องนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วย เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพการประมวลผลข้อมูลจำนวนมากได้ทันความต้องการ การให้บริการผู้เสียภาษีสะดวกและไม่ล่าช้า การคืนภาษีให้แล้วเสร็จในเวลาอันสั้น และการที่ภาษีมูลค่าเพิ่มเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภาษีชื่อของผู้ประกอบการ ทั่วประเทศ โดยนำระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม และใช้ระบบฐานข้อมูลในการจัดเก็บข้อมูล

ในปัจจุบันนี้ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มได้นำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการประมวลผล โดยการประมวลผลข้อมูลแบบตามกำหนด และระบบฐานข้อมูลแบบรวมศูนย์มาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งการประมวลผลของระบบฐานข้อมูลแบบรวมศูนย์ค่อนข้างล่าช้า เนื่องจากการประมวลผลข้อมูลจำนวนมากที่คอมพิวเตอร์แม่ข่าย รวมถึงการก่อให้เกิดการส่งผ่านข้อมูลจำนวนมากในระบบเครือข่าย(ข้อมูลนำเข้า และข้อมูลส่งออก) และไม่สนับสนุนการพัฒนาระบบไปสู่การประมวลผลแบบทันทีอีกด้วย

งานวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นกรณีศึกษา โดยทำการออกแบบระบบฐานข้อมูลแบบผู้ใช้บริการ/ผู้ให้บริการ (Client/Server Database) สำหรับระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม
2. เพื่อศึกษาระบบฐานข้อมูลแบบผู้ใช้บริการ/ผู้ให้บริการ
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหา และอุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ในการนำเอาระบบฐานข้อมูลแบบผู้ใช้บริการ/ผู้ให้บริการมาใช้
4. เพื่อออกแบบฐานข้อมูลแบบผู้ใช้บริการ/ผู้ให้บริการสำหรับระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม

ขอบเขตของวิทยานิพนธ์

1. ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ใช้ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นกรณีศึกษา โดยทำการศึกษาข้อมูล และสร้างโมเดลเชิงตรรกของข้อมูลในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบภาษี
2. การสร้างโมเดลนี้จะต้องพิจารณาข้อมูลเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงกับส่วนอื่นๆ ได้
3. ในการทำโมเดลต้องพิจารณาถึงความปลอดภัยในการดึงข้อมูลไปใช้ โดยวางข้อกำหนดเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูล การเข้าถึงข้อมูลที่เหมาะสม รวมถึงการเพิ่มและลบข้อมูล
4. วิทยานิพนธ์จะเป็นการออกแบบฐานข้อมูลแบบผู้ใช้บริการ/ผู้ให้บริการ โดยใช้หลักการฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิทยานิพนธ์

1. ศึกษาโครงสร้าง ขั้นตอนการประมวลผล และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยละเอียด
2. ศึกษาฐานข้อมูลแบบผู้ให้บริการ/ผู้ให้บริการ
3. พิจารณาข้อมูลทั้งหมดในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม นำมาสร้างโมเดลข้อมูลโดยพิจารณากำหนดจุดที่สำคัญเพื่อเป็นเอนติตี และพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเอนติตีด้วย
4. นำรายละเอียดของเอนติตี และความสัมพันธ์เก็บลงในพจนานุกรมข้อมูล
5. สรุปผลการทำวิทยานิพนธ์และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการออกแบบระบบฐานข้อมูลแบบผู้ให้บริการ/ผู้ให้บริการ เพื่อนำไปใช้ใน ระบบภาษีประเภทอื่นๆ หรือระบบงานอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึง
2. ทราบถึงหลักการของระบบฐานข้อมูลแบบผู้ให้บริการ/ผู้ให้บริการ
3. เป็นการเพิ่มเติมประสิทธิภาพของระบบภาษีมูลค่าเพิ่มให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย